

Mánáigárddið
vahnenlávdegoddi

Givssideapmi mánáigárddis

Givssideapmi mánáidgárddis

Givssideapmi mánáidgárddis dáhpáhuvvá mággga vuogi mielde, earret eará dakko bokte ahte máná givssiduvvo ja ii beasa leahket mielde stoahkamiin sihke dalle go rávi-solbmot leat dahje eai leat das. Go mánát givssiduvvojit, maset sii buori oktavuodaid, stoahkama ja oahppama.

Dutkanrápporta Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen (Lund, ja earát 2015), čájeha ahte sihke mánát, bargit ja ollesolbmot oaivvildit ahte givssideapmi lea maid mánáidgárddis.

Rápporta duođašta ahte stoahkan ja skibir-vuohta lea dat buot deháleamos mánáide mánáidgárddis, ja mánáid jearahallamis de boahotá ovdan ahte go mánát vásihit skibir-vuođa ja go besset mielde stoahkamiin lea dárbbaslaš vai sii loktet mánáidgárddis. Diet dárkkuha ahte buot ollesolbmuin lea ovddasvástádus hehttet dan ahte mánát vásihit olggusteami.

Dutkanrápporttas čilgejuvvo givssideapmi ná::

” Mánáid givssideapmi mánáidgárddis leat dagut maid ollesolbmot ja/dahje eará mánát dahket, ja mánát vásihit loavkideapmin ja ahte sii eai leat dehálaččat oktasašvuhtii.”

Ahte ollesolbmot leat das ja go sii beroštit mánáid stoahkamiin, lea ge áibbas dárbbášlaš. Mánáidgárdi galgá doarjut mánáid loaktima, eallinmovtta, birgejumi ja dovdat iežaset dehálažžan, ja eastadit badjelgeahččanvuođa ja givssideami. Diet dárkkuha ahte buot ollesolbmuin lea ovddasvástádus hehttet dan ahte mánát vásihit olggušteami.

FUB beroštupmi lea ahte vásihus sutnje gii givssiduvvo ja ahte mánáid vásihusat ja dovddut galget váldot duođas. Bargu givssideami vuostá ferte leat miehtá gaskka fáddá mánáidgárddi beaivválašvuodas.

Mánáidgárddis dahkko vuodđu fas skuvlavázzimii ja bargoeallimii maŋŋil. Eastadit givssideami ferte ge álggahuvvot árrat, nu ahte mánát ovdánahttet buriid guottuid ja gulahallanminstariid sihke dás ja dál ja viidáseabbo eallimis.

FUB lea bealáš Partnerskap Mot Mobbing...

...mii galgá veahkehit nannet jođiheddjiid, mánáidgárdiid ja viiddidit gelbbolašvuođa ja čehp-podaga..

Makkár orru givssideapmi leamen smávva mánáid gaskka?

Logut nášunálá ja riikkaidgaskasaš dutkamiin leat ieš guđet láganat, muhto eanaš bohtosat čájehit ahte gaskal 6 ja 12 proseantta mánáin givssiduvvojit mánáidgárddis, Givssideami dovdomearkkat sáhttet leat:

- olggušteapmi stoahkamiin ja aktivitehtain
- hárdin, bogostahkan, gohčoduvvot soardin vugiin
- dávvirat billistuvvojit ja čihkkojuvvojit
- doaruheapmi, hoigadeapmi ja duhkoštallan

”Meannudit mánáid áktejumiin, mearkkaša ahte váldit sin iežaset vásihusmáilmmi duodas ja guldalit maid sii muitalit, ipmirdit, duodaštit ja viidáset muitalit daid dieđuid maid mánát muitalit sin dásis.” (Lund, m.fl.2015),

Maid sáhttet mánáidgárdi ja vanhemat dahkat?

Givssideapmi dáhpáhuvvá dávjá doppe gos eai leat ollesolbmot ja sáhtta leat váttis fuomášit. Dan dihte lea ge dárbu ahte ollesolbmot leat das lahka ja áicet mánáid ovtastallama ja stoahkama, nu ahte sii dihtet mii dáhpáhuvvá. Ollesolbmot fertejit geavahit “givssidančalbmelásiid” ja váldit ovddasvástádusa go loavkideapmi ja olggušteapmi dáhpáhuvvá. Go givssideami fuomáša, de fertejit ollesolbmot leahket hui čielgasat, dadjat ustitlaččat ahte givssideapmi ii leat dohkálaš ja dasto álggahit doaimbajuid. Go okta mánna vásiha givssideami, de lea dehálaš oažžut doarjaga ja veahki das ja dalle.

Ollesolbmot maid sáhttet loavkidit máná sániiguin ja daguiguin. Go mánáide bidjá mearkaláhpuid nu go ovdamearkan “lunjas” dahje ahte jos muhtin eará mánáide biddjo ollu fuomášupmi, de sáhttet bargit ja vanhemat leat mielde fuonášit ja vealahit máná. Mánáidgárdebargiin ferte leat definerejuvvon oktasaš oaidnu mánáid ektui, nu ahte vuđolaš árvvut nugo árvvusatnin ja buorre ovddasmoraš báidná gulahallama mánáiguin. Ollesolbmuin geat I eat mánáid birra fertejit leat diđolaš ja jurddašuvvon rollamodeallat ja sus ferte leat čielga láhttenuohki go deaivvada earáid mánáiguin, bargoskihpáriiguin ja vanhemiiguin.

Ferte bargat systemáhtalaččat ovddidit árvvusatnima ja gierdevašvuoda mánáid gaskka mánáidgárddis. Bargu mánáidgárddis buoridit guottuid sáhtta leat mielde eastadeamen givssideami ja loavkudeami gaskal mánáid, sihke mánáidgárdeáiggis ja mánáid eallimis maŋŋil. Verddevuolta gaskal mánáid lea maid dehálaš eaktun dasa ahte eastadit givssideami. Vanhemiin ja bargiin lea hirmat mearkkašahtti doaimma heivehit ja ovdánahttit skibirvuoda mánáid gaskka.

”Stoagadettiin fárrolagaid eará mánáiguin oažžu máná vejolašvuoda ovdanbuktit ja dovdat ahte nu movt son vásiha máilmmi lea dohkálaš, ja go dan sáhttá juogadit earáiguin, de diet maid seammás váikkuha dasa ahte šaddá oktavuoha ja čanasteapmi.”
(Bae, 2005)

Rávisolbmot galget:

- leahket ovttas mánáiguin vai givssideapmi fuomášuvvo
- leahket nu lahka ahte sáhttet gullat ja oaidnit
- leahket áktiivalaččat, liekkusin ja berošteaddjin
- beroštit

Mánáidgárddis sáhttet bargit čadāhit ságastallama mánáiguin gullat loaktima ja ovttasdoaimama birra gaskal mánájoavkku. Ferte bargat systemáhtalaččat ovddidit árvvusatnima ja gjerdevašvuoda mánáid gaskka mánáidgárddis. Bargu mánáidgárddis buoridit guottuid sáhttá leat mielde eastadeamen givssideami ja loavkudeami gaskal mánáid, sihke mánáidgárdeáiggis ja mánáid eallimis maŋgil. Verddevuohta gaskal mánáid lea maid dehálaš eaktun dasa ahte eastadit givssideami. Vánhemiin ja bargiin lea hirbmat mearkašahtti doaimma heivehit ja ovdánahttit skibirvuoda mánáid gaskka.

Ovttasbargu gaskal ruovttu ja mánáidgárddi

Lea hui dehálaš ahte vanhemat leat fárus go bargá movt eastadit, fuomášit ja orustahttit givssideami mánáidgárddis. Váhnemat maid fertejit diedihit mánáidgárdái jos fuomášit givssideami mánáid gaskas. Lea hirbmat mearkkašupmi ahte vanhemat ja bargit ságastallet ja barget ovttas oažžun dihte givssideami ja loavkašumi, ja ahte ráhkaduvvo plána movt dan sáhttá eastadit, fuomášit ja orustahttit.

Lassin dasa ahte čuovvut mielde iežas máná loaktima ja čálggu birra, de lea hui stuorra váikkuhus das go vanhemat beroštit eará olbmuid mánáin ja fátmmastit sin iežaset beaivválašvuhtii.

Dan sáhttá dahkat dakko bokte go dearvvaha daid eará mánáid mánáidgárddis, ságastallat singuin ja bovdet eará olbmuid mánáid mielde ruoktot. Vanhemat sáhttet maid váikkuhit ovdánahttit buori mánáidgárdde birra go ságastallet gaskaneaset positiivvalaččat mánáidgárddi, bargiid ja daid eará mánáid ja sin bearrašiid birra.

Mánáidgárdðið
vâhnenlâvdegoddi

Givssideapmi mánáigárdðis

Mánáidgárdðið vâhnenlâvdegoddi

© 2021

foreldreutvalgene.no

post@fubhg.no

telefovðnanummar: 477 99 200

